

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Медичний та фармацевтичний менеджмент»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма: Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом

2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Управління закладами охорони здоров'я та фармацевтичним бізнесом» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 2 від 22 грудня 2022 року).

Розробники:

д.фарм.н., проф. Унгурия Л.М.
к.фарм.н., доц. Беляєва О.І.
к.е.н., доц. Рудінська О. В.
к.е.н., доц. Кусик Н. Л.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри організації та економіки фармації
Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

В.о. завідувача кафедри

Оксана БЕЛЯЄВА

Погоджено із гарантом ОПП

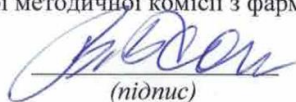

Вікторія БОРЩ

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з фармацевтичних дисциплін
ОНМедУ

Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ

Володимир ХАНЖИ

(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Загальна кількість:	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Кредитів: 4		<i>Обов'язкова дисципліна</i>	<i>Обов'язкова дисципліна</i>
Годин: 120	Спеціальність 073 «Менеджмент»	<i>Рік підготовки: 1</i>	<i>Рік підготовки: 1</i>
Змістових модулів: немає	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Семестр: I</i>	<i>Семестр: I</i>
		<i>Лекції (20 год.)</i>	<i>Лекції (6 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>	<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (24 год.)</i>	<i>Практичні (10 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>	<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (76 год.)</i>	<i>Самостійна робота (104 год.)</i>
		<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>	<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю – іспит</i>	<i>Форма підсумкового контролю – іспит</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: опанування здобувачем знань та формування професійних компетентностей щодо сучасного управління і маркетингової діяльності організацій галузі охорони здоров'я, зокрема фармацевції .

Завдання:

1. Отримання ґрунтовних знань щодо основних понять і категорій фармацевтичного менеджменту;
2. Формування у здобувачів вмінь і навиків управління організаційними процесами та організаційною поведінкою персоналу
3. Сприяння формуванню управлінського мислення та отриманню практичних навичок щодо прийняття управлінських рішень з побудови структури, дизайну фармацевтичної організації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

ЗК 2 Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)

ЗК 4 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

ЗК 8 Здатність знати та розуміти предметну область та професійну діяльність.

ЗК 9. Здатність до адаптації та прийняття обґрунтованого рішення в новій ситуації

ЗК10 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальних (СК):

СК 1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК 2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.

СК 6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми.

СК 8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.

СК 9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

СК 10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення

ПРН 3. Проектувати ефективні системи управління організаціями

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність

ПРН 11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.

ПРН 12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом)

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- основні принципи та закони діяльності організації в галузі охорони здоров'я, зокрема у фармації;

- основні поняття і категорії менеджменту організацій в галузі охорони здоров'я, зокрема у фармації;

- етапи життєвого циклу організації та особливості менеджменту на різних етапах життєвого циклу організації;

- механізми створення, реєстрації та ліцензування підприємств різної організаційно-правової форми в галузі охорони здоров'я, зокрема у галузі фармації;

- специфіку управління суб'єктів господарювання в галузі фармації.

Вміти:

- обґрунтовувати та визначати оптимальну форму господарювання організації;

- визначати та формувати організаційну структуру організації;

- вирішувати комплексні управлінські (виробничі, фінансові, маркетингові, кадрові та інші) завдання з метою підвищення показників ефективності діяльності організації.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Менеджмент і підприємництво. Суб'єкти фармацевтичного підприємництва та умови їх господарювання

Підприємництво та підприємства у фармації. Особливості підприємницької діяльності у галузі фармації. Класифікація фармацевтичних підприємств. Організаційні форми. Порядок державної реєстрації та ліцензування фармацевтичного підприємства. Підприємницькі ризики та збитки. Ліквідація підприємницької діяльності. Бізнес і соціальна відповідальність. Форми виявлення соціальної відповідальності підприємця. Етика бізнесу.

Тема 2. Методи фармацевтичного менеджменту.

Сутність і класифікація методів фармацевтичного менеджменту. Характеристика методів фармацевтичного менеджменту за впливом на керовану систему: економічні, технологічні, соціально-психологічні та адміністративні. Стандарти фармацевтичного управління. Комплекс належних фармацевтичних практик.

Тема 3. Сполучні процеси у фармацевтичному менеджменті.

Управлінські рішення: сутність, класифікація, чинники впливу. Комунікації та інформація у фармацевтичному менеджменті. Характеристика комунікаційного процесу. Характеристика фармацевтичної інформації. Реклама лікарських засобів для населення та медичних працівників в країнах ЄС. Особливості регулювання реклами лікарських засобів в Україні. Засоби маркетингових комунікацій на етапах ЖЦТ. Особливості та завдання реклами в фармацевтичній галузі. Реклама безрецептурних ЛЗ. Документообіг фармацевтичного підприємства. Автоматизація управлінської діяльності.

Тема 4. Кадровий фармацевтичний менеджмент.

Управління трудовими відносинами у фармацевтичних організаціях. Робочий час та час відпочинку. Мотивування праці. Заохочувальні та компенсаційні виплати в процесі трудової діяльності. Правове регулювання праці, трудової дисципліни та трудових суперечок.

Тема 5. Управління трудовим потенціалом фармацевтичних організацій.

Сучасна фармацевтична освіта в Україні. Багатоступенева безперервна фармацевтична освіта. Номенклатура посад фахівців з фармацевтичною освітою. Підготовка та атестація фахівців. Управління фармацевтичними кадрами

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Менеджмент і підприємництво. Суб'єкти фармацевтичного підприємництва та умови їх господарювання	26	4	0	6	0	16
Тема 2. Методи фармацевтичного менеджменту.	22	4	0	4	0	14
Тема 3. Сполучні процеси у фармацевтичному менеджменті.	24	4	0	6	0	14
Тема 4. Кадровий фармацевтичний менеджмент.	24	4	0	4	0	16
Тема 5. Управління трудовим потенціалом фармацевтичних організацій.	24	4	0	4	0	16
Усього годин	120	20	0	24	0	76

Заочна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Менеджмент і підприємництво. Суб'єкти фармацевтичного	24	2	0	2	0	20

підприємництва та умови їх господарювання						
Тема 2. Методи фармацевтичного менеджменту.	26	0	0	2	0	24
Тема 3. Сполучні процеси у фармацевтичному менеджменті.	24	2	0	2	0	20
Тема 4. Кадровий фармацевтичний менеджмент.	24	2	0	2	0	20
Тема 5. Управління трудовим потенціалом фармацевтичних організацій.	22	0	0	2	0	20
Усього годин	120	6	0	10	0	104

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Денна форма Кіл-ть годин	Заочна форма Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Менеджмент і підприємство. Суб'єкти фармацевтичного підприємництва та умови їх господарювання	2	2
2.	Тема 2. Порядок державної реєстрації та ліцензування фармацевтичного підприємства	2	
3.	Тема 3. Сутність, класифікація та характеристика методів фармацевтичного менеджменту.	2	-
4.	Тема 4. Стандарти фармацевтичного управління.	2	
5.	Тема 5. Комунікації та інформація у фармацевтичному менеджменті.	2	2
6.	Тема 6. Характеристика фармацевтичної інформації. Документообіг	2	

	фармацевтичного підприємства.		
7.	Тема 7. Управління трудовими відносинами у фармацевтичних організаціях.	2	2
8.	Тема 8. Мотивування праці. Заохочувальні та компенсаційні виплати в процесі трудової діяльності.	2	
9.	Тема 9. Сучасна фармацевтична освіта в Україні.	2	-
10.	Тема 10. Підготовка та атестація фахівців. Управління фармацевтичними кадрами	2	
	Разом	20	6

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Денна форма Кіл-ть годин	Заочна форма Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Особливості підприємницької діяльності у галузі фармації. Класифікація та організаційні форми фармацевтичних підприємств. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.	2	2
2.	Тема 2 Бізнес і соціальна відповідальність. Форми виявлення соціальної відповідальності підприємця. Етика бізнесу. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.	2	
3.	Тема 3. Порядок державної реєстрації та ліцензування фармацевтичного підприємства. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.	2	2
4.	Тема 4. Характеристика методів фармацевтичного менеджменту за	2	

	впливом на керовану систему: економічні, технологічні, соціально-психологічні та адміністративні. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.		
5.	Тема 5. Стандарти фармацевтичного управління. Комплекс Належних фармацевтичних практик. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.	2	
6.	Тема 6. Комунікації та інформація у фармацевтичному менеджменті. Характеристика комунікаційного процесу. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.	2	
7.	Тема 7. Характеристика фармацевтичної інформації. Документообіг фармацевтичного підприємства. Характеристика фармацевтичної інформації. Документообіг фармацевтичного підприємства. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.	2	2
8.	Тема 8. Автоматизація управлінської діяльності. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.	2	
9.	Тема 9. Управління трудовими відносинами у фармацевтичних організаціях. Робочий час та час відпочинку. Мотивування праці. Заохочувальні та компенсаційні виплати в процесі трудової діяльності. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою.	2	2
10.	Тема 10. Правове регулювання праці, трудової дисципліни та трудових суперечок. Розв'язання ситуаційних завдань за	2	

	темою. Виконання тестових завдань за темою.		
11.	Тема 11. Номенклатура посад фахівців з фармацевтичною освітою. Підготовка та атестація фахівців.	2	2
12.	Тема 12. Сучасна фармацевтична освіта в Україні. Багатоступенева безперервна фармацевтична освіта.	2	
	Разом	24	10

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Денна форма Кіл-ть годин	Заочна форма Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Менеджмент і підприємництво. Суб'єкти фармацевтичного підприємництва та умови їх господарювання	16	20
2.	Тема 2. Методи фармацевтичного менеджменту.	14	24
3.	Тема 3. Сполучні процеси у фармацевтичному менеджменті.	14	20
4.	Тема 4. Кадровий фармацевтичний менеджмент.	16	20
5.	Тема 5. Управління трудовим потенціалом фармацевтичних організацій.	16	20
	Разом	76	104

7. Методи навчання

Лекції.

Практичні заняття:

- словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації);
- практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань за відповідними темами;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Підсумковий контроль: іспит.**Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:**

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми, участь здобувачів в обговоренні проблемних ситуацій
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка теоретичних знань за темою заняття:
 - методи: оцінювання виконання тестових завдань за відповідною темою
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
3. Оцінка практичних навичок з теми заняття:
 - методи: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункових) за відповідною темою
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5,0 - 4,0 - 3,0 – 2,0), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні практичні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є

	правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у практичному занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з розв'язання практичних ситуацій з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 80% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

Здобувач допускається до іспиту, якщо він виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Здобувачі заочної форми навчання допускаються до участі в екзаменаційній сесії, якщо вони не мають заборгованості за попередній семестр і до початку екзаменаційної сесії виконали види робіт, передбачені

робочою програмою навчальної дисципліни

Зміст і структура екзаменаційних білетів визначаються рішенням кафедри менеджменту охорони здоров'я та затверджується предметною цикловою методичною комісією з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ.

Оцінка за іспит є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з одним десятковим знаком після коми.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Відповідь на теоретичне запитання № 1	1
Відповідь на теоретичне запитання № 2	1
Виконання тестового завдання	1
Виконання ситуаційного завдання	2

Критерії оцінювання результатів навчання на іспиті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач правильно, точно і повно виконав усі завдання екзаменаційного білету. Чітко і логічно відповів на поставлені теоретичні запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі ситуаційного завдання. При вирішенні тестового завдання правильно відповів на всі поставлені питання (всі 100% відповідей на запитання є правильними), точно дотримувався алгоритму його виконання.
Добре «4»	Здобувач достатньо повно виконав усі завдання екзаменаційного білету. Чітко і логічно відповів на поставлені запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі ситуаційного завдання. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор. При вирішенні тестового завдання допустив незначні похибки у відповідях на поставлені питання (не менш ніж 80% відповідей є правильними), дотримувався алгоритму його виконання.

Задовільно «3»	Здобувач у неповному обсязі виконав всі завдання екзаменаційного білету. Відповіді на поставлені запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє лише базовим обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. У відповідях мають місце суттєві помилки. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі ситуаційного завдання. При вирішенні тестового завдання допустив незначні похибки у відповідях на поставлені питання (не менш ніж 60% відповідей є правильними), припустився значних похибок у алгоритмі його виконання.
Незадовільно «2»	Здобувач не виконав завдання екзаменаційного білету. У більшості випадків не дав відповіді на запитання екзаменаторів. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі ситуаційного завдання. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. При вирішенні тестового завдання не продемонстрував або припустився грубих помилок і похибок у відповідях на поставлені питання (менш ніж 20% відповідей є правильними або тестове завдання взагалі не виконано).

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Бали за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертуються з традиційної чотирибальної шкали за абсолютними критеріями у бали за 200-бальною шкалою, які наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна оцінка	Багатобальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету програмою «Контингент».

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни
- Методична розробка до лекцій з навчальної дисципліни
- Методична розробка до практичних занять з навчальної дисципліни
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні завдання за темами дисципліни
- Тестові завдання за темами дисципліни

Навчально-методична література:

1. Менеджмент і маркетинг у фармації. Навчально - метод. посіб. / уклад. О.Г. Чирва, О.В. Гарматюк; МОН України, УДПУ . – Умань: Візаві, 2018. – 217 с.
2. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканевич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпуринда, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 528 с.
3. Основи менеджменту: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова.– Електронні текстові дані (1 файл: 560 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.166 с.
4. Фармацевтичний менеджмент. Практикум / уклад. Л.М. Унгурян, І.Б. Петкова та ін.; ОНМедУ- Одеса, 2019, 100с.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Види, форми та особливості підприємницької діяльності у фармації.
2. Принципи та організаційні форми підприємництва, державна реєстрація та ліцензування.
3. Етапи організації фармацевтичного (аптечного) підприємства.
4. Державне регулювання та дерегулювання підприємницької діяльності.
5. Управління фармацевтичною системою на сучасному етапі.
6. Цілі та завдання фармацевтичних і аптечних підприємств.
7. Структура організації. Технології. Люди. Основні аспекти людської перемінної та індивідуальні характеристики особистості.
8. Складові успішної діяльності фармацевтичної організації.
9. Класифікація фармацевтичних підприємств: організаційні форми, порядок державної реєстрації та ліцензування фармацевтичного підприємства.

10. Підприємницькі ризики та збитки. Ліквідація підприємницької діяльності.
11. Бізнес і соціальна відповідальність. Форми виявлення соціальної відповідальності підприємця.
12. Етика ведення бізнесу.
13. Основні етичні критерії просування лікарських засобів ВООЗ.
14. Вимоги ВООЗ до медичних представників фірми.
15. Поняття і види комунікацій.
16. Основні елементи та етапи комунікативного процесу.
17. Перешкоди в комунікаціях та способи їх подолання.
18. Реклама лікарських засобів для населення та медичних працівників в країнах ЄС.
19. Особливості та завдання реклами в фармацевтичній галузі.
20. Реклама безрецептурних ЛЗ
21. Особливості регулювання реклами лікарських засобів в Україні.
22. Засоби маркетингових комунікацій на етапах ЖЦТ.
23. Форми і організація ділового спілкування.
24. Специфіка ділового спілкування провізора (фармацевта) з клієнтом.
25. Поняття, призначення та класифікація документів як джерела управлінської інформації.
26. Роль діловодства в управлінні. Документообіг фармацевтичних організацій.
27. Етапи документообігу: складання та оформлення ділових паперів, їх реєстрація та контроль виконання.
28. Сучасні технічні засоби в управлінні. Менеджмент та інформатика.
29. Характеристика трудових ресурсів та персоналу організації. Проблеми зайнятості кадрів.
30. Кадровий менеджмент. Контролінг персоналу. Кадровий маркетинг.
31. Підготовка фармацевтичних кадрів в Україні, підвищення кваліфікації
32. Робочий час і час відпочинку. Правове регулювання заробітної плати. Гарантійні та компенсаційні виплати.
33. Сучасна фармацевтична освіта в Україні.
34. Багатоступенева безперервна фармацевтична освіта.
35. Номенклатура посад фахівців з фармацевтичною освітою. Підготовка та атестація фахівців.
36. Управління фармацевтичними кадрами

12. Рекомендована література

Основна:

1. Менеджмент і маркетинг у фармації. Навчально - метод. посіб. / уклад. О.Г. Чирва, О.В. Гарматюк; МОН України, УДПУ . – Умань: Візаві, 2018. – 217 с.
2. Мнушко З.М., Мусієнко Н.М., Ольховська А.Б. Практикум з менеджменту та маркетингу у фармації. Ч. I Менеджмент у фармації: Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл./ Х.: Вид-во НФаУ; Золоті сторінки, 2017.- 144 с.
3. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканевич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпуринда, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 528 с.
4. Основи менеджменту: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова.– Електронні текстові дані (1 файл: 560 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.166 с.
5. Фармацевтичний менеджмент. Практикум / уклад. Л.М. Унгурян, І.Б. Петкова та ін.; ОНМедУ- Одеса, 2019, 100с.
6. Громовик Б. П. Фармацевтична логістика : фокус на допомозі пацієнту : монографія / Б. П. Громовик, Л. М. Унгурян. Львів: РАСТР-7, 2013. 212 с
7. Інформаційний менеджмент. Навч. посібник. Рекомендовано МОН України /Кобилін А. М., Самородов Б. В.-2018. - 216 с.
8. Косач І. А. Ділове адміністрування: менеджмент організацій та управління змінами. Навчальний посібник / І. А. Косач, Л. С. Ладонько, І. В. Калінько. - К.: Кондор Видавництво, 2014. - 217 с
9. Крикавський Є. В. Дейнега І. О. Маркетинговий менеджмент: навч. посібник. Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2015. 254 с
10. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навч. посібник.-2-е вид.доп. і перероб.– Львів: Національний університет “Львівська політехніка” (Інформаційно-видавничий центр “Інтелект+” Інституту післядипломної освіти), “Інтелект-Захід”, 2017.-352 с.

Додаткова

1. Баєва О.В., Чебан В.І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я: навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2013. 360 с
2. Кремінь, Юлія Ігорівна. Наукове обґрунтування професійної ролі фармацевтичного фахівця на засадах положень Всесвітньої організації охорони здоров'я та Міжнародної фармацевтичної федерації в умовах трансформації українського суспільства : дис. ... д-ра філософії : [спец.] 226, 22 / Ю. І. Кремінь . - Львів, 2023. - 278 с.
3. Наукове проектування ефективного механізму регулювання і

саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні.: автореф. дис. ... д.філософ : 226 - Фармація, промислова фармація / О. Б. Панькевич ; Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького. — 2021 — укр.

4. Ольховська, А. Б. Теоретико-методичні аспекти формування механізму антикризового управління маркетинговими комунікаціями фармацевтичних підприємств / А. Б. Ольховська, В. В. Малий // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2019. – № 1 (57). – С. 41-50. doi : 10.24959/uekj.19.1

5. Olkhovska, A., Malyi, V., Nessonova, M., & Chehrynets, A. (2020). Methods of assessment of quality of partnership relations between pharmaceutical market entities in the medicine promotion system on the basis of multicriterial choice. *ScienceRise: Pharmaceutical Science*, (6 (28), 85–92. <https://doi.org/10.15587/2519-4852.2020.222252>

13. Електронні ресурси:

1. <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/>
2. <https://info.odmu.edu.ua/>
3. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
4. Щотижневик «Аптека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apteka.ua/>.